

אמות מידה: ממשל תאגידי

מסמך זה מפרט את אמות המידה בנושא ממשל תאגידי המנחות את הקופה בעת קבלת החלטות השקעה בניירות ערך, וזאת בהתאם להוראות חוזר גופים מוסדים – "הגברת מעורבות הגופים המוסדיים בשוק ההון" מיום 21 ביוני 2009.

כללי

עקרונות הממשל התאגידי נועדו להבטיח כי התאגיד ינוהל בשקיפות ולטובת כלל המשקיעים. אי הקפדה על ממשל תאגידי תקין מגבירה את הסיכון הכרוך בהשקעה בתאגיד. לפיכך, עמידת תאגיד באמות המידה שיפורטו להלן תובא בחשבון בין שאר השיקולים המנחים בקבלת החלטות השקעה.

העקרונות המפורטים להלן באים להוסיף על הקבוע בחוק החברות, התשנ"ט-1999 (להלן: "חוק החברות") ובחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968 ובתקנות לפיהם.

העקרונות המובאים להלן ייבחנו על בסיס תקופתי בהתאם להתפתחויות בשוק ושינויי בחקיקה בנושא הממשל התאגידי בארץ ובעולם.

א. מבנה הדירקטוריון

עצמאות הדירקטורים

1. תפקידי הדירקטוריון בחברה ציבורית כוללים גם פיקוח על המנכ"ל וקבלת החלטות לטובת כלל המשקיעים בתאגיד גם כאשר הדבר אינו עולה בקנה אחד עם האינטרסים של בעל השליטה בתאגיד. כהונתם של דירקטורים שאינם כפופים למנכ"ל ואינם תלויים בחברה או בבעל השליטה חיונית לשם מילוי אפקטיבי של תפקידי הדירקטוריון. על רקע זה, יש חשיבות לכהונתם של דירקטורים בלתי תלויים כמפורט להלן:

א. בחברה שיש בה דבוקת שליטה (כהגדרתה בחוק החברות) – לפחות שליש מהדירקטורים יהיו חיצוניים או בלתי תלויים (כהגדרתם בחוק החברות);

ב. בחברה ללא דבוקת שליטה – רוב הדירקטורים יהיו חיצוניים או בלתי תלויים.

מינוי דירקטורים

2. כל הדירקטורים (למעט דח"צים) ייבחרו על ידי האסיפה הכללית אחת לשנה (לחברה אין דירקטוריון מדורג -- classified board)

3. תקנון החברה יאפשר מינויים ופיטורים של דירקטורים ברוב רגיל.

הפרדה בין יו"ר ומנכ"ל

4. על מנת להבטיח פיקוח אפקטיבי של הדירקטוריון על ההנהלה, יו"ר הדירקטוריון לא יכהן גם כמנכ"ל החברה. כמו כן, לא יכהן כיו"ר הדירקטוריון בן משפחה של מנכ"ל החברה.

ב. הרכב ועדת הביקורת

5. חוק החברות מעניק לועדת הביקורת תפקיד חשוב באישור עסקאות בעלי עניין ובפיקוח על ליקויים בתאגיד. לצורך מילוי תפקידיה של ועדת הביקורת באופן אפקטיבי, יש חשיבות מיוחדת לעצמאות חברי הועדה, כמפורט להלן (בהתבסס על המלצות ועדת גושן):

א. יו"ר ועדת הביקורת יהיה דירקטור חיצוני;

ב. רוב חברי ועדת הביקורת יהיו דח"צים.

ג. דוחות כספיים; ועדת מאזן

6. הדוחות הכספיים של התאגיד מהווים כלי חיוני עבור המשקיעים לקבלת החלטות השקעה מושכלות. לאור מורכבות הפיקוח על הליך הכנת הדוחות הכספיים, קיים יתרון בהקמת ועדה ייעודית של הדירקטוריון אשר תסייע לו בעבודה המקדימה לאישור הדוחות הכספיים ותמלא תפקידים נלווים נוספים, בהתאם להמלצות ועדת גושן, כמפורט להלן:

א. לתאגיד תהיה ועדה ייעודית (ועדת הביקורת או ועדת מאזן) המסייעת לדירקטוריון בעבודה מקדימה לאישור דוחות כספיים.

ב. תפקידי הועדה יהיו כמפורט בדוח גושן ובכלל זה:

- קיום דיון מקדים בדוחותיה הכספיים של החברה והבאת המלצות בפני מליאת הדירקטוריון;
- סקירת ההערכות והאומדנים המשמעותיים שנעשו בקשר עם הדוחות הכספיים של החברה;
- סיוע לדירקטוריון בבחינת הבקורות הפנימיות הקשורות בדיווח הכספי ובסקירה ובבחינה כללית של מערך הבקרה הפנימית וניהול הסיכונים בחברה;
- גיבוש המלצות עבור הדירקטוריון בקשר עם מינויו של רואה החשבון המבקר, שכר טרחתו ותנאי ההתקשרות עימו;
- פיקוח ובקרה על אי תלותו של רואה החשבון המבקר ואפקטיביות עבודת הביקורת;
- הועדה תחווה את דעתה ביחס להיקף עבודת רואה החשבון ושכרו ביחס לעבודה הנדרשת ממנו.

ג. במידה שהוחלט על הקמת ועדה שאינה ועדת הביקורת ("ועדת מאזן"), יהיה משקל הדח"צים ו/או הדירקטורים הבלתי תלויים החברים בוועדה דומה למשקלם בוועדת הביקורת כמפורט בסעיף 4 לעיל.

ד. תגמול בכירים

7. ההיקף הכולל של תגמול נושאי המשרה של התאגיד צריך להיות סביר ביחס לערך התרומה שלהם.

8. מבנה התגמול צריך לספק לנושאי המשרה תמריצים לפעול על מנת להשיא את ערך התאגיד בטווח הבינוני-ארוך עבור כלל המשקיעים.

9. הסדרי התגמול ומתכונת הדיווח עליהם צריכים להיות שקופים על מנת שניתן יהיה ללמוד ללא השקעת משאבים מיוחדים על:

א. השווי הכולל של חבילת התגמול (לרבות הטבות נלוות ומענקי פרישה);

ב. הדרך שבה נקבע התגמול;

ג. הזיקה בין התגמול לבין תרומתו של נושא המשרה לתאגיד.

10. מהעקרונות המפורטים לעיל נגזרים, בין השאר, הכללים הבאים:

א. הסכמי העסקה של נושאי משרה יאושרו בסמוך ככל הניתן לכניסתם של נושאי המשרה לתפקיד.

ב. הסכם העסקה של נושא משרה יהיה לתקופה שלא תעלה על ארבע שנים.

ג. אמות המידה להענקת מענקים מבוססי ביצועים או כל תגמול משתנה אחר (בונוסים וכדומה) ייקבעו מראש בהסכם העסקה של נושא המשרה (הגדרת יעדים מראש).

ד. בעת קביעת תגמול לנושא משרה או עובד שהוא בעל שליטה או קרוב של בעל השליטה יש להקפיד כי התגמול ייקבע בהתאם לתפקיד בתאגיד ולתרומה הצפויה לתאגיד בגין מילוי תפקיד זה.

ה. עסקאות בעלי שליטה

11. בחברה ציבורית עם בעל שליטה, קיים חשש לפגיעה במשקיעי המיעוט במצבים בהם מתעורר ניגוד עניינים בין טובת החברה לטובת בעל השליטה, ובייחוד בעסקה של החברה הציבורית עם בעל השליטה או עסקה של החברה הציבורית שבה לבעל השליטה עניין אישי (להלן: "עסקת בעלי שליטה"). לפיכך, על מוסדות התאגיד לאשר עסקת בעלי שליטה רק אם היא לטובת החברה, ובכלל זה:

א. לעסקה יש היגיון עסקי מנקודת מבטה של החברה (סינרגיה, התאמה לאסטרטגיה של החברה וכיו"ב); ו-

ב. תנאיה הכלכליים של העסקה (מחיר, תנאי תשלום וכיו"ב) הם הוגנים עבור החברה ובעלי מניות המיעוט ועולים בקנה אחד עם התנאים המקובלים בשוק לעסקאות דומות).

12. עסקת בעלי שליטה המובאת לאישור האסיפה הכללית תלווה בדיווח מפורט ומנומק של הדירקטוריון בדבר ההצדקה לביצוע העסקה, הגינות תנאיה וההליכים שנקטה החברה למו"מ על העסקה ואישורה.

13. דוחות החברה יכללו פירוט מלא אודות היקף עסקאות בעלי השליטה, לרבות עסקאות מסגרת ועסקאות שלא נדרש אישורן באסיפה הכללית.

14. עקרונות דומים יחולו גם ביחס לעסקאות של חברה ציבורית עם נושא משרה או עסקאות של חברה ציבורית בהן יש לנושא המשרה עניין אישי.

ו. עניינים נוספים

15. החברה מעמידה לרשות המשקיעים מידע מלא אודות זהות בעלי השליטה, לרבות הסכמי הצבעה בין בעלי עניין.

16. לחברה מחויבות מוכחת לעקרונות של אחריות חברתית וסביבתית (לפי דירוג מעלה או מקור דומה אחר).

17. החברה נטלה על עצמה, על ידי שינוי תקנון החברה או בדרך דומה אחרת, כי עסקאות בעלי שליטה יאושרו רק אם זכו ברוב של בעלי המניות הנוכחים באסיפה ושאינן להם עניין אישי באישור העסקה (בהתאם להמלצות ועדת גושן).

18. החברה קבעה מנגנונים אשר מקנים לבעלי מניות המיעוט אפשרות אפקטיבית להציע מועמדים לכהונת דירקטור חיצוני ולמנות מועמדים כאמור לכהונת דירקטור חיצוני אם זכו בתמיכת רוב בעלי מניות המיעוט הנוכחים באסיפה, גם ללא תמיכת בעל השליטה.

ז. ניירות ערך אחרים

19. אמות המידה לממשל תאגידי המפורטות לעיל יחולו, בשינויים המחויבים, גם לעניין השקעה בניירות ערך שאינם מניות.

20. במקרה של השקעה באגרות חוב (סחירות או לא סחירות) של תאגיד אשר אינו מהווה חברה ציבורית כהגדרתה בחוק החברות, יחולו גם אמות המידה הבאות:

א. לתאגיד יש ועדת ביקורת;

ב. התאגיד פעל למינוי של לפחות שני דירקטורים העומדים בתנאי הכשירות של דירקטור חיצוני לפי חוק החברות (אי תלות) ואשר ימונו לכהונה של שלוש שנים בהתאם לקבוע ביחס לדירקטורים חיצוניים בחוק החברות;

ג. הדירקטורים המפורטים בסעיף קטן (ב) לעיל יכהנו בוועדת הביקורת ויהיו את רוב החברים בה;

ד. התאגיד התחייב כי יידרש אישורה של ועדת הביקורת לעסקאות בעלי שליטה, לרבות קביעה, במקרים המתאימים, כי עסקאות אלה אינן מהוות חלוקה כהגדרתה בחוק החברות